

провину. «Фізичного впливу» він зазнав не вперше: за три роки до того, напередодні процесу над Миколою Вороним, його побили представники спецслужб, переламавши ребра. Вже навесні 1937 трибунал Київського військового округу засудив Аркадія Добровольського до 7 років ув'язнення і 5 – позбавлення політичних прав. У титрах до фільму «Трактористи» його прізвище не вказали – лишився тільки Євгеній Помещиков, який, за певними свідченнями, лише вичитував рукопис сценариста³. Так чи інакше, ім'я митця, який за фальсифікованим звинуваченням відбував покарання на «Дальбуді» в Колімі, намагалися стерти. Каторга на далекому сході росії не закінчилася по завершенню строку. Влада накинута йому 10 років позбавлення волі, тепер за вірш «Мудрий кролик»⁴.

У таборах він валив ліс, працював фельдшером, був директором хлібопекарні. А ще вчив мови із засудженими «шпигунами»: Пітером Демантом родом з Австрії та військовим розвідником Манфредом Штерном, який народився у Чернівцях. Це дозволило Аркадію після звільнення перекладати на українську художні твори з англійської, французької і польської мов⁵.

Аркадій Добровольський зміг повернутися в Україну лише 1959-го, у віці 48 літ, після 22 років ГУЛАГу. Дисидент Микола Руденко у книзі «Найбільше диво – життя. Спогади» писав, що не наважувався питати в Аркадія про пережите в концтаборах, звідки той повернувся з епілепсією. Однієї ночі Руденко допоміг другові під час жакливого епілептичного нападу, довізши його до київської лікарні з Ірпеня⁶. Незабаром після повернення кінематографіст знайомиться з Ліною Костенко на Київській кіностудії ім. О. Довженка – разом вони працюють над сценарієм «Перевірте свої годинники» про загиблих поетів Другої світової. На жаль, режисер-дебютант Василь Ілляшенко не впорався із завданням, тому фільм за решту коштів зняв Леонід Осика під назвою «Хто повернеться – долюбить», відійшовши від сценарію. Ліна Костенко відмовилася від авторства.

Аркадій Добровольський, на жаль, не дожив до 60. Захворівши, він потрапив до лікарні, в якій зламав шийку стегна. Помер кіносценарист 10 червня 1969 у Києві, де і похований.

³ Олександр Горобець. Гулагівська одісея творця культових радянських кінострічок. Gazeta.ua, 2015. Режим доступу: <https://gazeta.ua/blog/48483/gulagivska-odiseya-tvorcu-kultovih-radyanskih-kinostrichok>

⁴ З порога смерті: Письменники України – жертви сталінських репресій / Упоряд. О. Г. Мусієнко; Авт. кол.: Бойко Л. С., Брюховецький В. С., Зуб І. В., Ільєнко І. О., Ковалів Ю. І., Мельник В. О., Микитенко О. І., Музика В. Д., Мукомела О. Г., Мусієнко О. Г., Наєнко М. К., Никанорова О. І., Переїденко О. Я., Погребенник Ф. П., Полянкер Г. І., Сорока М. О., Хорунжий Ю. М., Юткін В. Вип. 1. К. Радянський письменник, 1991. С. 158–160.

⁵ Олександр Горобець. Гулагівська одісея творця культових радянських кінострічок...

⁶ Микола Руденко. Найбільше диво – життя. Спогади. – Київ: Едмонтон; Торонто: КІУС, 1998. 560 с. Цит. за: Черкаська Ганна. Аркадій Добровольський. Деякі аспекти приреченого владою на забуття автора сценарію к/ф «Трактористи». UAHistory, 2016. Режим доступу: https://uahistory.com/topics/famous_people/4264

Їхня робота – справжнє служіння суспільству

Співробітники інформаційної агенції Associated Press – український документаліст та відеограф Мстислав Чернов, фотограф Євген Малолетка, продюсер Василиса Степаненко та кореспондентка Лорі Гіннант (Lori Hinnant) – удостоєні Пулітцерівської премії 2023 року в найпрестижнішій номінації «За служіння суспільству» (For public service). Під час облоги Маріуполя російськими окупантами навесні 2022 року Чернов, Малолетка та Степаненко були єдиними представниками західних ЗМІ, які стали свідками того, що відбувалося у місті. Зокрема, вони опублікували репортаж із маріупольського пологового будинку, який потрапив під російський обстріл.

Судовий позов проти Кабінету Міністрів України

Національна спілка кінематографістів України подала позов проти Кабінету Міністрів України. Предметом стала постанова Кабміну №203 від 07.03.2023 про подовження повноважень чинного складу Ради з державної підтримки кінематографії. Остання з'явилася після того, як Держкіно України поза межами своїх повноважень внесло на розгляд Кабміну проєкт такої постанови. Звернення до Кабміну підписала перша заступниця голови Держкіно Юлія Шевчук, котра за законом не має відповідних повноважень.

Позов від імені НСКУ подала юридична компанія Axon Partners. У відповідь на адвокатські запити Держкіно пояснило проєкт нібито неможливістю провести конкурс через воєнний стан. Це викликало протести кіноспільноти. За інформацією від Української Кіноакадемії, є підстави для скасування постанови, а саме:

1. Постанова Кабміну суперечить ст. 9(1) Закону України «Про державну підтримку кінематографії в Україні», який імперативно визначив, що повноваження Ради припиняються автоматично після закінчення дворічного строку, а одні і ті ж особи не можуть бути членом Ради два терміни;
2. Держкіно не мало повноважень подавати проєкт цієї постанови самостійно, а повинно було зробити це через Міністра Кабінету міністрів – Олега Немчінова, який, втім, не погодив та не підтримав проєкт цієї постанови;
3. Постанова прийнята без обов'язкових консультацій та обговорень з громадськістю. А їхня відсутність суперечить постанові КМУ про проведення консультацій з громадськістю;
4. Держкіно не обґрунтувало і не довело, як саме воєнний стан впливає або зумовлює неможливість проведення конкурсу настільки, що потрібно обмежувати права громадськості та спільноти.

Термін повноважень чинного складу Ради сплив 31 березня 2023 року. Всі її рішення, прийняті після нього, відповідно до законодавства, вважаються нелегітимними. Судове засідання в Київському окружному адмінсуді відбудеться 29 червня 2023 р.

«Азовсталь. Голоси»

Вистава з такою назвою відбулася в столиці 20 травня, на роковини виходу українських військових з «Азовсталі». За словами авторки ідеї, співзасновниці ГО «Інститут культури України» Марини Соботюк, минулого року в неї виникла ідея створити такий театральний перформенс у відповідь на запит на інформацію